

Lublin, 21 lipca 2020 r.

RIO – I – 430/32/20

Pani Anna Stańko-Kołudzka

Z-ca Dyrektora Wydziału Finansów
i Certyfikacji
w Lubelskim Urzędzie Wojewódzkim

Szanowna Pani Dyrektor

W odpowiedzi na pismo z 25 czerwca 2020 r. z prośbą o wyrażenie stanowiska w sprawie korzystania przez jednostki samorządu terytorialnego ze zwolnienia z opłacania składek na ubezpieczenie społeczne informuję:

Wyrażenie stanowiska w zakresie przedstawionego w Pani piśmie problemu wymaga analizy obowiązujących aktualnie przepisów prawnych regulujących tę kwestię. Zgodnie z art. 31^{zo} ust. 1a ustawy z dnia 2 marca 2020 r. o szczególnych rozwiązaniach związanych z zapobieganiem, przeciwdziałaniem i zwalczaniem COVID-19, innych chorób zakaźnych oraz wywołanych nimi sytuacji kryzysowych / Dz. U. z 2020 r. poz. 374 z późn. zm/ zwanej dalej ustawą COVID-19, na wniosek płatnika składek, zwalnia się z obowiązku opłacenia nieopłaconych należności z tytułu składek na ubezpieczenia społeczne, na ubezpieczenie zdrowotne, na Fundusz Pracy, Fundusz Solidarnościowy, Fundusz Gwarantowanych Świadczeń Pracowniczych lub Fundusz Emerytur Pomostowych, należnych za okres od dnia 1 marca 2020 r. do dnia 31 maja 2020 r., w wysokości 50% łącznej kwoty należności z tytułu składek wykazanych w deklaracji rozliczeniowej złożonej za dany miesiąc, jeżeli był zgłoszony jako płatnik składek:

- 1) przed dniem 1 lutego 2020 r. i na dzień 29 lutego 2020 r.,
 - 2) w okresie od dnia 1 lutego 2020 r. do dnia 29 lutego 2020 r. i na dzień 31 marca 2020 r.,
 - 3) w okresie od dnia 1 marca 2020 r. do dnia 31 marca 2020 r. i na dzień 30 kwietnia 2020 r.
- zgłosił do ubezpieczeń społecznych od 10 do 49 ubezpieczonych.

Zatem zwolnienie z opłacania 50% należności za dany miesiąc dotyczy płatników składek, którzy prowadzili działalność w określonym w ustawie czasie i zgłosili do

ubezpieczeń od 10 do 49 ubezpieczonych. Aby skorzystać ze zwolnienia płatnik powinien złożyć wniosek o zwolnienie od składek.

Ponadto, tut. Izba informuje, że na stronie internetowej: <https://samorząd.pap.pl/kategoria/aktualnosci/zus-o-zwolnieniu-ze-skladek-w-samorzadowych-jednostkach-budzetowych>, znajduje się wyjaśnienie rzecznika prasowego Zakładu Ubezpieczeń Społecznych – Pawła Żebrowskiego, który na pytanie: „Czy jednostki budżetowe (samorządowe), samorządowe zakłady budżetowe i instytucje kultury mogą ubiegać się o zwolnienie z opłacenia 50 proc, składek ZUS na podstawie art. 31zo ust. 1a ustawy z dnia 2 marca 2020 r. o szczególnych rozwiązaniach związanych z zapobieganiem, przeciwdziałaniem i zwalczaniem COVID-19, innych chorób zakaźnych oraz wywołanych nimi sytuacji kryzysowych” odpowiedział: „Zwolnienie z obowiązku opłacania składek za marzec, kwiecień i maj br. jest kierowane do płatników składek, którzy mają problemy finansowe ze względu na wprowadzone ograniczenia związane z COVID-19. Mogą z niego skorzystać płatnicy składek, którzy spełniają określone w przepisach warunki. Jednym z nich jest zarejestrowanie w ZUS płatnika składek we wskazanym okresie oraz zgłoszenie do ubezpieczeń społecznych wskazanej liczby ubezpieczonych. Jeżeli więc płatnik składek spełnia ustawowe warunki, to nie ma przeszkód, aby wystąpił z wnioskiem o zwolnienie”.

W ocenie Izby z analizowanego przepisu może skorzystać zarówno płatnik - przedsiębiorca, jak i płatnicy działający w formach organizacyjnych wskazanych w ustawie o finansach publicznych a tworzących sektor finansów publicznych (art. 9 tej ustawy). W przypadku wątpliwości, co do podmiotowego zakresu obowiązywania wymienionego wyżej art. 31zo ust 1 i 1a ustawy COVID-19 zainteresowany podmiot może skierować zapytanie do właściwego Zakładu Ubezpieczeń Społecznych zobowiązanego do stosowania przepisów o ubezpieczeniu społecznym.

Odnosząc się do pytania dotyczącego ewentualnego naruszenia przez jednostki samorządu terytorialnego dyscypliny finansów publicznych, w przypadku skorzystania bądź zaniechania skorzystania z zawartego w art. 31zo ww. ustawy zwolnienia – należy wyjaśnić, że postępowanie dotyczące ewentualnej odpowiedzialności z tytułu naruszenia dyscypliny finansów publicznych prowadzone jest – w oparciu o przepisy ustawy z dnia 17 grudnia 2004 r. o odpowiedzialności za naruszenie dyscypliny finansów publicznych (Dz. U. z 2019 r. poz. 1440 ze zm.) – przed niezależnymi od RIO w Lublinie organami: rzecznikiem dyscypliny finansów publicznych i Regionalną Komisję Orzekającą w sprawach o naruszenie dyscypliny finansów publicznych przy Regionalnej Izbie Obrachunkowej w Lublinie. Izby obrachunkowe zapewniają tym organom jedynie obsługę organizacyjno-biurową i prawną.

W kontekście postawionego pytania należy zaznaczyć, że naruszeniami dyscypliny finansów publicznych są wskazane w tej ustawie czyny, które jednocześnie pozostają w sprzeczności z wyraźnie określonym sposobem postępowania (działania lub zaniechania) wynikającym z ustaw szczególnych. Inaczej mówiąc, to przepis szczególny wprowadza obowiązek pewnego zachowania, którego z kolei niedochowanie objęte jest sankcją w postaci

odpowiedzialności za naruszenie dyscypliny finansów publicznych. Wspomniany wyżej przepis art. 31zo ust. 1 i 1a ustawy o COVID-19 nie wprowadza po stronie płatnika składek obowiązku określonego zachowania, tj. złożenia wniosku o zwolnienie; daje on jedynie temu płatnikowi uprawnienie do skorzystania z takiej możliwości. A zatem skorzystanie lub nieskorzystanie z niej, w ocenie tutejszej Izby, nie podlega rozpatrzeniu pod kątem ewentualnego naruszenia dyscypliny finansów publicznych.

Odnosnie Pani drugiego pytania zwracam uwagę, że płatnikami składek są również samorządowe jednostki budżetowe, które mają zagwarantowane finansowanie swoich wydatków w budżecie gminy, powiatu lub województwa. Są one powiązane z budżetem metodą brutto. Jednocześnie w odniesieniu do samorządowych jednostek budżetowych ustawodawca, odmiennie, niż ma to miejsce w przypadku państwowych jednostek budżetowych, nie uregulował sprawy zwrotu wydatków dokonanych w tym samym roku budżetowym. Kwestia ewentualnego przyjęcia środków na wznowienie wydatków powinna być zatem uregulowana w polityce rachunkowości obowiązującej w danej jednostce bądź też wynikać z ustalonym, z właściwym dysponentem części budżetu państwa, sposobem postępowania w tych sprawach.

Jacek Grządka